

ROMAN SFERA

NUMIRI

CELTICO-DACICO-ROMANE,
DE SATE, VALURI, DEALURI
ȘI RÂURI ÎN BANAT

ROMAN SFERA

**NUMIRI CELTICO-DACICO-ROMANE,
DE SATE, VALURI, DEALURI ȘI RÂURI
ÎN BANAT**

Pe copertă: Urnele găsite de autor la punerea
temeliei fabricii de cărămidă din
localitatea Ban. Karlovac

ROMAN SFERA

**NUMIRI CELTICO-
DACICO-ROMANE,
DE SATE, VALURI,
DEALURI ȘI RÂURI
ÎN BANAT**

Culegere computerizată: Remus Berlovan

**ALIBUNAR
2006**

Mulțumesc domnului Remus Berlovan din Alibunar, pentru ajutorul pe care mi l-a făcut la computerizarea textului acestei cărți.

**Dăruiesc această carte preotului pașoptist
Alexandru Sfera din Sân Mihai**

Până sunt în viață, simt datoria să reînviez figura preotului Alexandru Sfera, slujitorul bisericii ortodoxe din satul pur românesc Sân Mihai.

Simt o datorie față de acest, strămoș al meu. Îl simt în ființa mea, cum mă îndeamnă la acest act de al face cunoscut tagmei preotești și poporului binecredincios din Sân Mihai.

De ce sunt șterse toate, aproape toate datele despre acest bun preot și mare revoluționar al pașoptiștilor în întreg Banatul?

A fost un bun român, precum au fost și sunt mulți preoți ai poporului român și care au dat dovadă în istoria României, încă de la Ștefan cel Mare ca Arhimandritul Șendrea. În oastea lui Mihai Viteazul, Popa Stoica și nu numai în aceste vitejești armate, ci erau alături de interesele poporului român, precum și în toate necazurile și suferințele, dar au avut și ei dureri fiind persecutați de regimurile și dușmanii aprigi ai poporului român.

Preoții pe timpuri erau aproape unici intelectuali și-n localitățile în care nu aveau dascăli învățau copiii să scrie, să citească, să socotească.

Lupta din Alibunar la 12. decembrie 1848, sub comanda lui Ianoș Damianovici, contra sârbilor în Ungaria de sud.

Alexandru Sfera în revoluția din 1848, participă activ de partea revoluționarilor români din Banat și Ardeal, alături de marii luptători Eftimie Murgu, frații Mocioni Anton și Gheorghe, Vicențiu Babeș și alții.

Eftimie Murgu era desemnat ca căpitanul suprem al Banatului, de Marea Adunare de la Lugoj 15 iunie 1848. Țelul lui era unirea Banatului cu Ardealul, Moldova și Valahia.

La această Adunare de la Lugoj au luat parte

din Moldova Alecu Russo, Manolache Epureanu și Lazăr Rosetti.

În sudul Banatului românii refuzau să lupte împotriva sârbilor, dar când ei au încercat să ocupe Sân Mihaïul și Vlaicovățul, populația acestor localități, au luat arma în mână și i-au respins. Astfel a fost alungată și delegația Castrului de Alibunar, formată din două trăsuri. În trăsura lui Adam Gean era preotul Nicolae Gean, Andrei Străin și Miloș Cedomir. În trăsura lui Dimitrie Olaru erau Zaharie Gean și Achim Roșu. Trăsura lui Adam Gean a fost făcută prizonier, deci un preot, un român și un sârb. Preotul Gean nu cred că după alungarea revoluționarilor să-l fi uitat pe preotul Alexandru Sfera și să nu-l denunțe.

În 1849 după înfrângerea răsculaților de către forțele țaristo-Habsburgice, încep să funcționeze tribunalele pentru sancționarea celor ce au participat la revoluție. Peste 70 preoți ortodoxi români au fost acuzați de infidelitate față de împăratul Habsburgic. Unii din preoți au fugit în străinătate. Protopopul Ignatie Vuia sa refugiat în Negotin, fiindcă aparținea atuncea Imperiului Otoman. Dimitrie Petrovici Stoichescu a fost osândit la doisprezece ani închisoare la Kufstein, Gheorghe Petcu și Ștefan Iliev Babanu, caterisiți alungați din preoție, ca apoi G. Petcu să fie închis la Olmütz.

A urmat altă serie de preoți destăinuți și judecați că au luat parte cu pașoptiștii. Preoții care

și-au luat numele, porecla românească trebuia să revină la numele sârbizat pe care la primit la hirotonie, iată dar că numele Popa e Popovici, Petru Petrovici, etc...

Ce a fost cu preotul nostru Alexandru Sfera? A fugit și el după revoluție în Becicherecul Mare, a revenit în Sân Mihai, își schimbă și el numele Sfera în Sv-Vera (Sveta Vera), SvVera, probabil credință în Sfântul Imperiu habsburgic.

După puțin timp moare, probabil că de frica urmărilor și-a caterisiri din preoție și aceasta e adevărul că nu se găsesc date mai amănunțite despre acest bun român, Sâmiianț.

Alexandru Sfera sa născut la anul 1806 și a trecut la cele veșnice la 1856.

Roman Sfera

NUMIRI CELTICO-DACICO-ROMANE, DE SATE, VALURI, DEALURI ȘI RÂURI ÎN BANAT

Santinela Română

Poezie de Vasile Alexandri

.....

Iată limbile dușmane
De Gepizi și de Bulgari
De Longobarzi și de Avari
Vin și Hunii, vin și Goții
Vin potop, potop cu toții

.....

Voi lupta, lupta-voi foarte
făr-a-fi atins de moarte
căci român sânt în putere
și românul în veci nu pierе

Pe poporul român numai credința, nădejdea
și dragostea de Dumnezeu îl ocrotea de toate
necazurile și suferințele.

Visul la moartea lui Gelu, spune
poetul Vasile Stoicanea

Acol-o Candida Fecioară
Cu Sfinta Cruce-n mâna dreaptă
mi-a povestit cu ochii umezi
ce soartă tristă ne așteaptă

.....
Ai neamului bogat în patimi,
Vor fi părtaș numai de lacrimi.

Cu ocazia săpării temeliei casei lui Slavomir
Dadici din Alibunar, zidarul Andrei Șoșdeanul a

Harta drumurilor și valurilor daciei romane
Șosele romane Valuri romane Hotarele Daciei
Traiane

dat de un drum de piatră, caldărm. Acest drum și casă a sus numitului Dadici se găsește lângă Podul Mare, la marginea pârâului Potocul, care taie șoseaua Ban.Karlovac - Alibunar. La capătul dinspre răsărit al satului.

Romanii au lăsat după ei, ca un popor superior și nobil, semne, cetăți și drumuri de piatră.

În părțile în care nu erau munți, ca să se apere, au făcut stăvilare, așazise valuri de apărare.

Un astfel de val de apărare, la noi în Banatul sârbesc, merge de la râul Bega până la Căraș, altul de la Alibunar, care se vede până astăzi în hotarul dintre Sân Mihai și Alibunar.

Valul lui Traian la Alibunar

Trece prin localitatea Alibunarului pe strada Mare spre Sân Mihai, pe sub casele lui Ștefan Duia, Țâncălău, azi casa lui Trifu Livius, Paia Novac, Petru Jura, Crișanu (Trifu Lucian), Oargă (probabil din neamul lui Cloșca), până la Dunăre.

Afară de drumuri și valuri, romanii construiau apeducte, băi, amfiteatre (Apulum, Sarmizegetusa). Orașe ca exemplu Caracal zidit de împăratul Caracalla.

Se strădui-au să păstreze Dacia și înălțau locuri, vestigii puternice de apărare.

Genucla, cetate lângă țărnul Dunării aproape de Palanca Nouă, această cetate exista înainte de cucerirea romanilor, era un centru însemnat al regelui dac Zyraxes. Dacii aveau lupte grele cu

Casele lui Ștefan Duia și Nistor Lăpădat pe Valul lui Traian

Casa lui Jura Petru, pe Valul lui Traian

Casa lui Paia Novac, pe Valul lui Traian

legiunile lui Octavian August, comandată de Crassus, mare conducător de războaie, beliduce.

La Panuca (Panciova), s-au găsit zidurile unui castru roman în curtea fabricii de bere Weiffert, în urmă cu mai mult de două sute de ani, dar din păcate materialul de construcție s-a folosit la clădirea caselor locuitorilor din Panciova.

Pe locul unde se varsă Timișul în Dunăre, s-a descoperit un sarcofag roman cu un colier de perle, brățări de bronz, sticlă colorată și alte obiecte, așezate toate în muzeul din Panciova.

Ponte Fluvi (A ponte), de pe dealul „Cetatea Mare”, de lângă Grebenaț, e de origine dacică. Nu e de ne-amintit, săpăturile arheologice mai recent descoperite la Jidava pe dealul de la Oreșăț.

Pe vetrele localităților Cuvin, Panciova, Biserica Albă, Alibunar, Vârșeț, au existat fortificații ale popoarelor geto-daco-romane-sarmate și celtice, a agatirșilor dărâmate de sarmați, ca apoi și a lor să fie nimicite de romani.

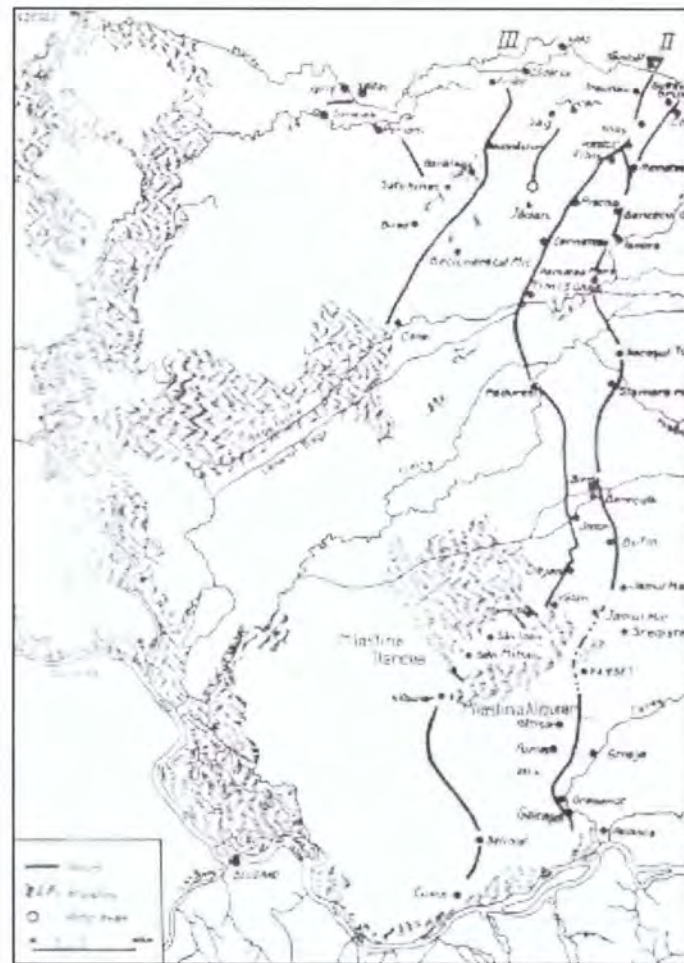
De la Panciova până la Orșova, s-au descoperit mai multe monumente romane.

În Banat dacii au avut mai multe centre bogate, cu o viață înfloritoare.

În Zrenianinul de azi, s-a descoperit temelia unei construcții romane.

La Ianoșic, comuna Alibunar, s-a găsit o villă (fermă agricolă) (vezi monografia Alibunarului de învățătorul A. Petrișor).

Legiunile romane erau statornice, nu se mutau din loc în loc. Așezați pe loc, se căsătoreau,

Mlaștina de la Alibunar

mai ales ostașii care erau eliberați din oaste, fiind îmbătrâniți, Primeau pământ pe care îl cultivau. Pământul era împărțit pe clase I; II; etc... Copiii nou născuți erau crescuți în caste, tabere.

Împăratul Decius (249 – 251) se apăra de

37. Voievodatul bănățean în sec. IX-XI

goți îi învinge de două ori, dar fu și el învins de două ori și pieri într-o mlaștină, se prea poate în renumita mlaștină a Alibunarului, fiindcă la săparea temeliei bisericii din Alibunar la 1895 sa găsit o monetă de bronz cu inscripția VIB. TRIB. GALLUS (251-253) (Vibius Tribonianus Gallus, urmașul lui Traianus Decius).

Maghiarii ocupară voivodatul lui Monumot, iar mai târziu și al voivodului Gelu, urmând a-l supune și pe voivodul Glad. Ținutul lui Glad era între râul Mureș, Tisa până la Orșova.

Ungurii unseră în locul lui Glad pe Ahtun, care deși se botezase creștin ortodox, totuși ținea șapte femei după obiceiul păgân. Ahtun stăpânea pe lângă voivodatul lui Glad și o parte din voivodatul lui Menumot și un colț din Oltenia.

Capitala voivodului Glad se consideră că ar fi fost Castra Augusta Flaviens, care nu este alta decât fortăreața Keve (Kovin) și că a fost legat cu un drum roman cu Genucla și cu Panuca. Panuca la rândul ei legată tot cu un drum roman cu Licisis, numit mai apoi Becicherecul Mare, azi Zrenjanin.

Alte drumuri laterale importante au fost Canonia mai târziu numit Vârșeț cu Potula, care era localizată între Deta și Denta. Potula era legată de Zurobara (Timișoara). Zurobara la rândul ei era legată cu un drum de Bacancis, azi satul Foieni.

Probabil că drumul de piatră găsit lângă Podul-Mare, cu ocazia săpării temeliei casei lui

Slavomir Dadici din Alibunar, amintit mai sus, să fie fost drumul de legătură dintre Panuca și Canonia.

Casa lui Slavomir Dadici

Podul Mare

Tapae-Sarmizegetusa, un drum care avea o importanță strategică deosebită.

La Tapae s-au luptat dacii cu romanii de două ori. Întâia dată, generalul Împăratului Domițian, Tertius Iulianus îi învinge pe daci încât, se spune că Vezinas, marele preot dac, făcându-se mort abia scăpase cu viață.

A doua oară tot la Tapae se dă lupta între Traian și Daci la anul 100-101.

Înainte de prima și a doua ciocnire de la Tapae a fost lupta de la Turnul Roșu în care

Harta privind prima campanie din anii 101 – 102

romanii au fost învinși. Această pierdere fiind o rușine pentru romani. Generalul Cornelius Fuscus a pierit în această luptă și legiunea a cince-a Macedonica fu capturată de daci.

Împăratul roman Traian trecând Dunărea pe la Viminatium (Kostolac), pe un pod din vase peste insula Ostrov, sa îndreptat spre Lederata (Rama), Arcidava (Vărăgia), Genucla (Palanca Nouă), Putea (Surducul Mare, la nord de Arcidava), la răsărit de localitatea Grebenaț, Berzovia, Azisis (Frljug), către valea Timișului, să ajungă sub zidurile cetăți Sarmisegethuzei, dar până la marea cetate, apucă spre Tapae la Tibiscum. (Tapae se găsește la nord-est de Lugoj). La sud de Grebenaț spre Caitas se găsește un șanț roman care trece prin Oreșaț, Parta, Vârșeț, Jamul Mic, spre România. Tot în Grebenaț se consideră că a fost localizat regatul lui Atila, la care a venit ambasadorul roman Priscus, care a fost servit la cortul lui Atila cu o băutură medină, care nu are nimic comun cu med, din limba slavă, căci spune Xenopol, atunci ar însemna că Mecca (Moale) și Medina (Miere de stup) din Arabia ar fi denumiri slave, tot la fel râul Cerna din sudul României nu e denumire slavă, ci este numele unei plante dace, Prodiorna, Cerna de la Tierna, dând naștere verbului a se zărni, adică dimineața lumina fiind slabă, a se vedea slab. În Transilvania, aproape de castelul Bran se găsește un sat cu numirea Zărnești, probabil de la cuvântul a zări.

În 1125 regele bizantin Ioan Comnen atacă pe Ștefan II al Ungurilor.

Râul Căraș se numea pe timpul romanilor Apus Flavius.

Încă înainte de romani erau drumuri în Dacia, de exemplu Tapae – Sarmizegetusa, amintit mai sus.

Împăratul Traian a dat poruncă să se ridice un altar la Tapae, în amintirea celor căzuți în această crâncenă luptă cu dacii. În fața Tapaei se întinde Câmpul Zeului.

Populația din satele de lângă Tapae spun și azi că în comuna lor Sărăzani și Săceni Mici, se află drumul lui Decebal, care lega Tapae de Sarmizegetusa. Tot în Sărăzani se găsesc la capul satului trei movile în care sunt înmormântați ostașii căzuți în această luptă cu romanii. Apucând spre răsărit către Tibiscum și Sarmisegethuza, împăratul Traian întâlnește înainte de a ajunge la Tibiscum pe dușmani la Tapae, așezată la baza munților, încât înfățișau o poziție de apărare pe care dacii o aleseseră pentru prima confruntare cu armatele romane. De la Tapae pe valea Timișului și a Bistrei se ajunge la Grediștea Mucelului la vechea cetate Sarmisegethuza.

Decebal văzând că romanii se îndreaptă spre capitala lui, trimite lui Traian o ambasadă din trei ambasadori, pe cai fără șele, din clasa de jos a poporului, pentru încheierea păcii. Traian respinge solia, mai ales că era compusă din oameni de rând.

Împăratul roman înaintează și dă peste un sat numai de bătrâni și copii, populația validă fiind luată în oaste.

Romanii înaintează foarte încet deoarece îi apucă iarna. Traian oprește aici campania din anul 101 și se întoarce într-un oraș din Panonia, unde și petrece iarna, nu fără a lăsa în întăriturile construite, garnizoane îndestulătoare.

În primăvara anului 102 pleacă pe Dunăre până la locul unde fuse în anul precedent, el însuși dând exemplu cu vâslele în mâini și astfel ajunge la locul în care poposise în campania întâia din anul 101, la toate posturile pe care le găsește în Dacia.

Prima întâlnire fu cu o trupă de cavalerie de daci și sarmați, îmbrăcați în zale, pe care îi învinge și îi pune pe fugă. Auxiliarii germani ai lui Traian dau peste un corp mai mare de daci cu care au o luptă crâncenă dar victorioasă. Conducătorul dacilor văzând această luptă pierdută, se sinucide. Grosul armatei romane a trecut pe la Ahihis (Buziaș) iar Decebal a venit la Tapae peste Pons Augusti, Rusca Montană, Luncani, Drăcsinești-Surducul Mic, Sărăzani.

Romanii prin ridicarea palatelor, drumurilor și multe altele precum castre, ville (ferme) se impune-au multor popoare prin cultura lor și astfel i-au învins. Deși învinși erau mândri că pot deveni „Cives Romani”.

Tablele pentingeriane făcute de germanul

Pentinger ne descoperă drumuri romane, vestigii, deși tablele lui sunt făcute cu mult mai târziu.

Nobili daci, cu mare mulțime de femei și copii, vin să se închine împăratului roman, cerându-i îndurare.

În ce limbă vorbeau? Ei se adresează direct într-o limbă comună, fără interpret.

Inscripția de pe un vas de lut, de la Sarmisegethusa „Decebalus per Scorillo” (Decebal fiul lui Scorillo). Așadar într-o limbă pre romană. Etapa 106-587 e considerată baza limbii proto române.

Atacurile împotriva Imperiului Roman de Răsărit (Bizantin) a avarilor și cu ei a sclavinilor slavi, a sarmaților, Bizanțul avea nevoie de soldați încercați ca Maximin Tracul (235-238), Regilianus (259) un strănepot al lui Decebal, Aurelianus (270-275), un geto-dac romanizat, sub care s-a făcut retragerea legiunilor și a administrației imperiale din nordul Dunării, așadar fără consecință pentru procesul etno genetic românesc. Mai târziu alți împărați, mari strategii ai Imperiului Bizantin ca Iustin II (565-578), Tiberius (578-582). Această epocă care se considera epoca întunecată se luminează treptat și descoperă partea aceasta a secolului III-VII-VIII.

„Imperiul de Răsărit”, Imperiul Bizantin, treptat, treptat e grecizat. Pe băștinași îi numesc „Romanii de Răsărit”, adică poporul traco-roman „cu căciuli mari și boi mulți”. Acest neam de creștini săraci dar mulți, mai mulți decât bizantinii

(râm, rem), conduși de regele Zizais (dac) și vice regele Rumon precum și băștinașul Vitalian Tracul (513-520). Formau un organism statal.

Năvălirea sarmaților de neam iranian, numiți și Adapanthes îi supun pe indigeni prin puterea armelor lor, mai înaintate. Pentru ca să respingă pe goți care au apărut în spațiul nord dunărean, cer participarea indigenilor traco-daco-romani. Aceștia vin în ajutor și după alungarea goților, se întorc împotriva sarmaților pe care îi alungă la anul 334.

Regatul lui Zizais și Rumon, numit și „Vlachernos”, „Rumon”. L-am amintit aici ca un punct de plecare pentru ducatul lui Glad.

Vitalian (513-520) tracoromanul a devenit liderul neamului din Moesia și Scythia Minor (Dobrogea).

Neamul latin și creștin cu „căciuli mari și mulți boi”, s-a ridicat în anul 513-573 împotriva Bizanțului și ocupă Tracia, Scythia, Moesia, până la Odessos (Varna). O primă Românie politică. Vitalian a devenit asemenea unui suveran. I se închinau ca unui împărat. A pornit asupra Constantinopolului și a ajuns la șapte kilometri de Poarta de aur. Patricius, fostul comandant în armata lui Vitalian cu refăcătorie îl înduplecă să nu mai atace Constantinopolul.

Împăratul Anastasius (491-518) trimite pe un ostaș cu numele Cirillus să-lucidă pe Vitalian, dar un turco-roman îl ucide pe Cirillus. Împăratul sus numit după aceea îl numește pe Vitalian „magister

militum per thracias”. Împăratul cumpără cu bani pe mercenarii lui Vitalian așa că flota lui e înfrântă de oastea bizantină și de Iustin, viitorul împărat. Vitalian cere ajutor de la frații lui geți de la nordul Dunării și cu ajutorul lor ocupă Macedonia, Taessalia până la Termopile în Epir, formând imperiul Roman de neam tragic.

Vitalian a fost chemat cu înșelăciune la Constantinopol și ucis. După moartea lui imperiul indigenilor „cu căciuli și boi mulți”, romanici creștini vechi romani, se destramă. Romeii „bizantini grecizați” îi împrăștie până în Elada, pe râul Savos (Sava), chiar și până pe muntele Sinai

Termopile – mormântul Împ. Leonida

căsătorește cu fiica regelui Latinus, Lavinia.

A întemeiat orașul Lavinia. Fiul lor Ascaniu a întemeiat orașul Albalonga, capitala Latiumului. Amuliu ucide pe fratele său, Numitor, îi ucide copiii, lasă numai pe fiica lui Rea Silvia, care are doi copii cu zeul Marte. Amuliu poruncește să fie uciși cei doi fii, însă sclavii îi lasă să plutească pe râul Tibru. Salvatoarea lor este o lupoaică. După versiunile mai realiste, salvatoarea se spune că ar fi fost doica Aca Laurentia, numită și „Lupoaica”. Din toată narațiunea vedem că cei doi strănepoți ai lui Enea, Romulus și Remus sunt din urmașii dacilor. Stră, strănepotul lor Traian vine să ocupe pe strămoșii lui daco-geto-traci.

Toate popoarele care înconjoară azi România, recunosc pe toți străinii și îi susțin, numai să nu recunoască pe poporul băștinaș român.

La Nicolinți s-au făcut săpături arheologice și dacă au găsit urme legate de daci, s-au acoperit cu pământ și nu se mai vorbește de această descoperire. Săpăturile s-au făcut la capul satului înspre Ban.Karlovac, lângă calea ferată.

Se fac presupuneri, din partea străinilor, dușmani ai neamului românesc, teorii fără documente, că suntem din plebea pușcăriașă a Romei, ba o scursură a popoarelor din Asia, ori că după retragerea lui Aurelian, daco-romanii au dispărut sub pământ, în apă, spun maghiarii și că a rămas un vid pe care l-au putut ocupa ei, ungurii.

După cum am scris mai sus, pe noi ne

adeverește poporul de la sate și pământul în care se ascund bogățiile noastre.

Un scriitor sas, la anul 1666 a scris o carte despre Dacia, el spune că pe români dacă îi întrebi de unde știi lucrul acesta îți răspunde: „Așa am pomenit din moși strămoșii mei”.

Distincția românilor bănățene, care a caracterizat evoluția culturală și socială, are nevoie de mărturii certe, în lipsa monumentelor care au dispărut, e nevoie să ascultăm șoaptele ruinelor care au mai rămas și de care nu ne putem lipsi.

Toate lucrurile găsite la săpăturile arheologice se duc la muzee, cât mai departe de locul în care s-au găsit. Așa de exemplu toporul de aramă găsit pe teritoriul Alibunarului a fost dus tocmai în Zagreb.

Noi poporul român eram și încă suntem batjocoriți de popoarele din jurul nostru pentru că să putem fi cât mai ușor asimilați de ei. Pentru a periclita adevărul istoric că suntem cei mai vechi dintre toate popoarele, nu numai din jurul nostru, ci cu mult mai larg, cu intenția de a ne șterge trecutul. Aceștia nu văd copacul, numai frunzele și crenguțele.

Istoricul dr. Nicolae Lupu spune: „Le-am înghițit cu resemnare și atunci străinii și noi, luându-i de bună credință, ne-au fabricat, născocit genealogii, legende false.”

Batjocoritorii noștri necunoscând istoria, se batjocoresc pe ei înșiși. Se știe că perșii la anul

căsătorește cu fiica regelui Latinus, Lavinia.

A întemeiat orașul Lavinia. Fiul lor Ascaniu a întemeiat orașul Albalonga, capitala Latiumului. Amuliu ucide pe fratele său, Numitor, îi ucide copiii, lasă numai pe fiica lui Rea Silvia, care are doi copii cu zeul Marte. Amuliu poruncește să fie uciși cei doi fii, însă sclavii îi lasă să plutească pe râul Tibru. Salvatoarea lor este o lupoaică. După versiunile mai realiste, salvatoarea se spune că ar fi fost doica Aca Laurentia, numită și „Lupoaica”. Din toată narațiunea vedem că cei doi strănepoți ai lui Enea, Romulus și Remus sunt din urmașii dacilor. Stră, strănepotul lor Traian vine să ocupe pe strămoșii lui daco-geto-traci.

Toate popoarele care înconjoară azi România, recunosc pe toți străinii și îi susțin, numai să nu recunoască pe poporul băștinaș român.

La Nicolinți s-au făcut săpături arheologice și dacă au găsit urme legate de daci, s-au acoperit cu pământ și nu se mai vorbește de această descoperire. Săpăturile s-au făcut la capul satului înspre Ban.Karlovac, lângă calea ferată.

Se fac presupuneri, din partea străinilor, dușmani ai neamului românesc, teorii fără documente, că suntem din plebea pușcăriașă a Romei, ba o scursură a popoarelor din Asia, ori că după retragerea lui Aurelian, daco-romanii au dispărut sub pământ, în apă, spun maghiarii și că a rămas un vid pe care l-au putut ocupa ei, ungurii.

După cum am scris mai sus, pe noi ne

adeverește poporul de la sate și pământul în care se ascund bogățiile noastre.

Un scriitor sas, la anul 1666 a scris o carte despre Dacia, el spune că pe români dacă îi întrebi de unde știi lucrul acesta îți răspunde: „Așa am pomenit din moși strămoșii mei”.

Distincția românimii bănățene, care a caracterizat evoluția culturală și socială, are nevoie de mărturie certe, în lipsa monumentelor care au dispărut, e nevoie să ascultăm șoaptele rumelor care au mai rămas și de care nu ne putem lipsi.

Toate lucrurile găsite la săpăturile arheologice se duc la muzee, cât mai departe de locul în care s-au găsit. Așa de exemplu toporul de aramă găsit pe teritoriul Alibunarului a fost dus tocmai în Zagreb.

Noi poporul român eram și încă suntem batjocoriți de popoarele din jurul nostru pentru că să putem fi cât mai ușor asimilați de ei. Pentru a periclita adevărul istoric că suntem cei mai vechi dintre toate popoarele, nu numai din jurul nostru, ci cu mult mai larg, cu intenția de a ne șterge trecutul. Aceștia nu văd copacul, numai frunzele și crenguțele.

Istoricul dr. Nicolae Lupu spune: „Le-am înghițit cu resemnare și atunci străinii și noi, luându-i de bună credință, ne-au fabricat, născocit genealogii, legende false.”

Batjocoritorii noștri necunoscând istoria, se batjocoresc pe ei înșiși. Se știe că persii la anul

493 ocupă o parte a Traciei (Odrizia) a Macedoniei, iar trei ani mai târziu vin cu o flotă mare asupra Greciei, îi înfrâng pe mare însă pe uscat sunt înfrânți la Maraton, se știe că Alexandru cel Mare Macedon era Trac. Macedonia era regiune tracică.

Turcia de azi, Bulgaria, Grecia, erau mai târziu numite de turci Rumelia. Tracia era nu numai ținuturile sus amintite ci de la râul Sava până la Marea Mare, iar la sud ocupau țărmul râului Artiscus, azi numit Marița.

Un alt rege trac Sithalkes unește triburile tracice, Peoni, Sinti, Edoni, Bisalți, Besi, Dii. Însuși Turcidide (465-395), scriitor istoric grec, se trage din Olores regele tracilor.

Alte numiri de regi traci ca Bogas, Chetripolis, Patras, Andoleon, Saratokos, Rhoemetalkes, Rheskumar, fiul lui Cotis I regele dac, Isanthes, Viegylis, Carnabon al geților din sudul Dunării.

Deci nu sunt numiri nici slave, nici ebraice, nici grecești, nici maghiare, ori și mai puțin bulgărești.

Xenophon, filozof istoric și general Atenian (415-355), îl prezintă pe Senter I ca prieten al spartanilor și lui îi atribuie inventarea fluierului. Senter II regele odrizilor nu știa grecește, la ospățuri el însuși servea la masă pe oaspeți cu vin în coarne de zimbru aurite. Oaspeții făceau daruri la așa zisa „chemările darurilor”, obicei care și azi se păstrează la nunți în Banatul sârbesc.

Athena se opunea câte o dată deschis tracilor, altă dată nu, de aceea era mult cunoscută expresia: „Teme-te de greci chiar și atunci când vin cu daruri”. Grecii veneau cu daruri ca să le faci daruri. De la fanarioții greci a rămas la noi români „ciubucul”.

Odrizia era orașul tracilor. Odrizii numiți și Uscudava. Țara Odrizilor, trib tracice avea de conducător pe Tares. Nobilii odrizilor se numeau zibythides, odrin, udrin, numele vechi românesc al Adrianopolei.

Pe timpul lui Adrian împăratul roman, a înființat orașul Adrianopole azi în Turcia, numit Edine.

Odrizia pe teritoriul căreia se găsește azi Bulgaria, sa descoperit prin săpături arheologice acest popor când nu se știa de bulgari. Bulgarii împreunându-se cu ei și-au mai pierdut pomeții obrazilor.

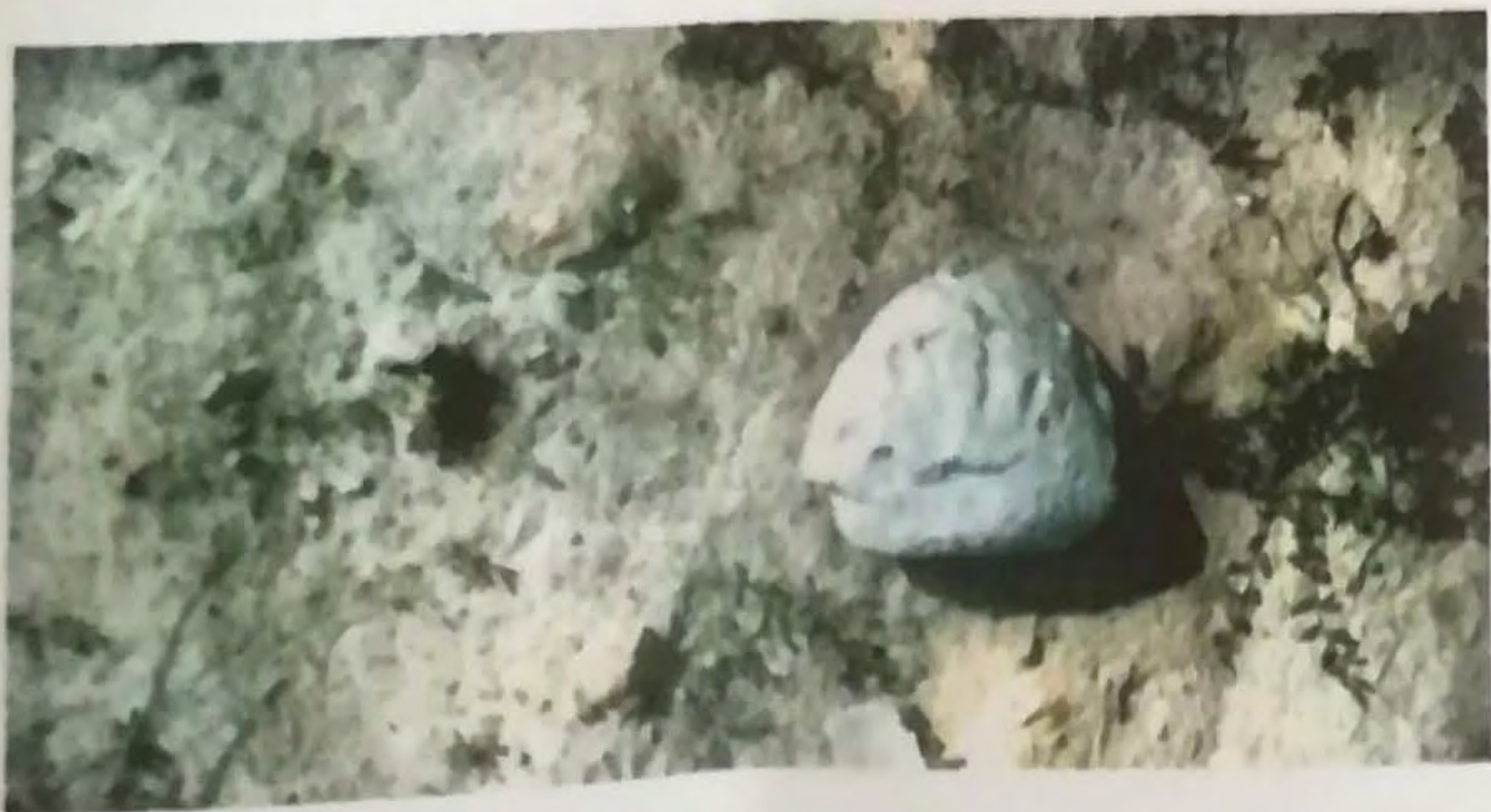
Eu am spus în cuvântarea mea la academia din Iași: „Noi suntem făcuți atunci când sa plamadit pământul”. Dovada aceasta este Apa Pontis în Grebenaț, Jidovaru în Oreșaț, Castrum Fombo de lângă Dubovaț în Serbia. Însuși biserica din Gebrenaț e cea mai veche din Banatul Sârbesc. Cărămizile de la „Cetatea Mare” sunt puse la fundația bisericii din Grebenaț.

Cetatea Apa Pontis a avut însemnătatea ei fiindcă de pe platoul acesta se poate viziona întreaga regiune până la Dunăre.

Dealul Jidovar de lângă Oreșat
Platoul pe care s-au efectuat săpăturile arheologice
la Jidovar

Aici se scot cu ocazia aratului holdelor, cu plugul, bucăți de cărămidă cu inscripția cohortelor IV (Flavia), VII (Claudia), XIII (Gemina), V (Macedonica), din zidurile vechi a unor vestigii dacice și romane, precum la fabrica de bere din Panciova, despre care am amintit mai sus.

Vedere generală a împrejurimii Jidovarului

Dealul Alibunarului

Cetatea Grebenațului Apa Pontis, Planiște și cetatea Jidovar de la Oreșăț e numire celtico-valahă, numirea ei nu are nimic în comun cu evreii. Jidovari înseamnă loc la deal întărit, ca și numirea Alibunarului loc la deal înalt.

Doctorul Alexandru Marienescu spune că numele de localități ID/a (Creta), ID/alion (Cipru), AD/el, localitate lângă Berna, AD/ulos (în Alpi), J/ID/ela (Persia), I/ud/enbürg în Siria. J/ud/eni (Romania). Deci id, ad, ud, trecân”d” în „t”, at,et,ot,ut, spre exemplu A/et/olia, A/et/tenbuhl, A/it/ne, A/et/na, (Sicilia).

Terminațiile „ne”, „na” înseamnă loc, exemplu: Athe/na/ capitala Greciei, V/al/ah.

„Al”, înseamnă, tare, mare, viteaz, înalt.

Ga/al/, G/al/sch, G/al/lach, W/al/lon, W/al/ar, W/al/lis, V/al/ach.

Drumurile pe vale prin văi de la coasta platoului a cetăți Grebenațului, cu văi foarte adânci ca niște râuri, o astfel de vale adâncă se găsește și în hotarul Dobrița-Padina. În valea aceasta adâncă, în revoluția din 1848 s-a acuns populația Alibunarului fugind de răsculații care au dat foc satului. Această vale se aseamănă mai mult cu o albie a unui râu care a secat. Probabil că în urmă cu câțiva ani să se fi activat de ploii multe și mari precum și de la hidrocentrala de pe Dunăre cu câțiva ani în urmă sa așezat turnul bisericii din Satul Nou. Aceste toate descrise mai sus ar fi de dorit să se cerceteze studios de oameni bine

pregătiți în ale hidrografiei.

Am spus cuvinte care au mai fost gândite și mai înainte. Le mai spun fiindcă atunci îmi pare că ele trăiesc, fiindcă au trăit mult timp în mine.

Nu pot ca să nu destăinuiesc tot ce știu și am văzut. Într-un film sovietic de pe vremea când eram elev la liceul român din Vârșeț, în care îi arăta pe soldații români din Războiul II Mondial, în Rusia ca pe niște hoți de găini, ceea ce știm sigur e că rușii ne-au furat Cloșca cu tot cu puii de aur. Or fi or nu românii hoți, dar cum au ajuns acești hoți români la Stalingrad, pe când ceilalți, finlandezii împreună cu germanii, ungurii stăte-au în fața Moscovei, fără să înainteze deloc.

Valea afundă, între Dobrița și Padina

Cincizeci de mii (50.000) de prizonieri români împușcați și aruncați în mocirlele orașului Bălți din Basarabia. Poporul îndurerat a ridicat o troiță. Preoți și arhimandriți basarabeni au fost agresați armat și cu băte și alungați pentru ca să se piardă ca neam și credință în Dumnezeu. În locul lor au fost aduși mișei adepți, ai patriarhului ortodox din Moscova.

Un biet basarabean scria: "Suntem invitați să plângem la morminte străine, în timp ce morții neamului românesc rămân uitați și ne plânși."

Cimitirul Eroilor români a fost șters cu buldozerul și ridicate uzine ca să nu mai învie.

Dar nu au știut că la moartea voivodului Gelu spune poetul V. Vasile Stoicanea: „Că-s vii când e vorba de țară și morții în morminte”.

La Țigania, județul Cahul în Basarabia, pe care azi l-au ocupat ucrainenii, crucile de piatră a celor douăzecișipatru mii (24.000) morți, le-au folosit ca material de construcție a depozitelor.

Un adevăr este că dintre toate limbile neo latine, numai limba română e cea mai apropiată de limba populară latină.

Cavatin un istoric zice: "De mirat este că limba moldovenilor și a muntenilor mai multe cuvinte are în „râmulește” decât italienii.

Cum se poate ca în limba românească să fie păstrate doar câteva cuvinte din limba dacilor. Dacii erau un popor monoteist, aveau un singur profet Zamolxe, cunoșteau agricultura și viticultura.

Ce limbă vorbea Filip împăratul macedonilor, Alexandru cel Mare? Limba daco-geto-traco-scită. Nu era încă limba latină că nici Lațiumul nici Roma nu existau încă. Poetul Ovidiu la Tomis cu o sută (100) ani înaintea împăratului Traian scria versuri în limba Scită, nu departe de limba latină.

După dărâmarea turnului Babilon de către Sfânta Treime, fiindcă nu era ridicat cu Binecuvântarea lui Dumnezeu, s-au schimbat limbile, s-au răspândit din răsărit înspre apus și nu invers, așa cum spunea și Nicolae Densușeanu în cartea „Dacia Preistorică”.

Așadar din Panonia, Dacia, Tracia, Iliria, ca pre latini, au colonizat Roma.

Împăratul Traian ocupă Dacia cu mult mai târziu, așadar el ne aduce cu el limba pe care a primit-o de la carpatinii bătrâni.

Tribul tracic Dardanii au întemeiat Troada (Troia), centrul cel mai strălucit al epocii bronzului. Numirea strămtorilor Dardanele, a orașului Naisis (Niș), Remensiania (Bela Palanka), sunt numiri tracice. Dorienii, triburi traco-ilire au cunoscut tehnologia fierului.

Descendenții lor sunt spartanii.

Ucraina care azi rupe din pâinea rotundă, ca o pâine țărănească, a României sunt amestecul geto-slavilor, a slavilor și pre latinilor, ei sunt la marginea Daciei lui Buerebista. Numirea de Ucraina înseamnă margine.

Când am fost în orașul Volos din Grecia, am auzit cuvinte românești vorbite de poporul din Volos, carne, flămând...În munții Pindului și pe Meteori un bătrân era cu sucuri și cum fiul meu mai mic spunea că e sete, l-a chemat în limba românească puțin modificată să-i dea suc, ca apoi să ne trimită în Volos la fiii și nepoții lor ca să se bucure și ei de noi.

Să nu mai vorbim de munții Homoliei, Timoc, Craina, sudul Serbiei Vlasina. Când am vizitat „Cele Cula”, la Niș ne-au oprit pe stradă cetățeni să vorbească cu noi românește.

Această masă de popoare pre latine în cursul secolelor au suferit multe influențe.

Poporul proto român cultiva grâul mult necesar fenicienilor, care ne-au cercetat. Cetățile de pe malul Mării Negre erau înainte de invadările grecilor, feniciene. Legenda cu lâna de aur simboliza, grâul nostru. Mol-dava, radicalul „mol” înseamnă grâu în limba feniciană. Moldova se mai numea și Molossia (Țara grâului). Numirea Bal-cic e numire de la zeul Bal, zeul fenician.

Istoria e mult mai veche decât căteaua Molda.

De la Cumanii de neamul turco-tătar ne-a rămas numele de Băraga (Bărăgan), ținut bogat în lupi. Exemplu Vâlcu, Vâl, Vuc, înseamnă lup.

Slavii n-au fost un popor numeros. Nu trebuie exagerat că slava a avut mare influență asupra limbii române, fiindcă și ei le-au luat din sanscrită,

după împrăștierea și căderea Turnului Babilon. Venirea slavilor nu a mai putut strica structura limbii și nici spiritualitatea poporului român.

În limba slavonă nu s-au putut scrie cărți, căci alfabetul lor a fost inventat mai târziu de Kiril și Metodiu. Ei au schimbat numirile, toponimele, ca exemplu în dunele Deliblata (Omoc) numirea Cornu (Rog), însă nu au putut schimba numirea Văcăreață (Vakareț), nici numirea Flămânda (Flamunda).

Hotarul Dunării între România și Serbia, pentru prima dată a fost recunoscut de Cuza Vodă, pentru protejatul lui regele sârb Milan Obrenovici, căsătorit cu basarabeanca Natalia, ibovnica lui Cuza Vodă.

Regele Milan Obrenovici își părăsește soția și pribegeste prin Austria.

Cuza Vodă divorțează de domnița Elena, iar fiul lor mai mare se sinucide în palatul de la Ruginoasa.

Păcatul e scurt și dulce, dar lung și amar.

Milan Obrenovici a suprimat limba română din bisericile ortodoxe sârbe și a interzis limba română în toate bisericile din Serbia.

Termenul de valah e tot la fel de vechi, dacă nu și mai vechi decât român.

Bulgarii erau mai puțini ca sârbii. Ei au fost tari când erau legați cu românii, exemplu statul, Imperiul Asanizilor. Bulgarii azi, un dușman al românilor, care în zilele de joc a fotbalului, la

Constanța, batjocoreau femeile române cu cuvinte de birjari, primitive, necuviincioase.

Ungurii vin după trei milenii de existență a românilor în Transilvania. Oto cel Mare, împăratul german îi silește să se civilizeze să se creștinească în religia catolică deși au fost la început ortodocși.

Câți unguri au mai rămas din cei veniți din Mongolia. Oare au fost unguri mulți? Roșu, Albu, Negru, Cornu (Corniș), Ban-FFY (fiul lui Banu), FFY înseamnă fiu. Întocmai precum în Valea Timocului și Dobrița din Banatul Sârbesc, numele de Codițovici, Lepedat (Lăpădat), Neagu-Ij, Leu-Ij, Stanciu-Ij, etc.

Hunii au fost lichidați după moartea lui Atila și nu au nici o legătură cu ungurii, care vin aproape un mileniu mai târziu pe aceste meleaguri.

În Imperiul Bizantin, majoritatea populației erau români. Grecii erau stăpâni numai pe dregătorii și pe capitală.

Rușii s-au ridicat ca putere prin invadările otomanilor în Balcani. Rușii vin ocupând Moldova, peste râurile Nistru, Bug. Pe râul Bug erau mai mulți moldoveni și dincolo de Nistru decât dincoace.

Pe Volga luncașii erau moldoveni, pe râul Amur, în Siberia, erau duși de ruși mulți români.

Roman Sfera

BIBLIOGRAFIE

1. A.D. Xenopol, Vol. I – Istoria Românilor București, 1914
2. A.D. Xenopol, Vol II – Istoria Românilor București, 1914
3. V.V. Munteanu, Contribuții la istoria Banatului Timișoara, 1990
4. Sergiu Columbianu, Cnezate și Voievodate Românești București, 1973
5. Revista Gândirea, Românii sau „Românii de răsărit” Nr. 1-3, 2003
6. N. Lupu, Originea românilor București, 1941
7. Revista Gemina Timișoara, 1923
8. Eroii Noștri (Dacia sub Traian) Orăștie, 1912
9. A. Cucu, Studiu la harta istorică a Banatului Dacia Ripensis (Ripensia) din trecut Timișoara, 1927
10. Almanahul Libertatea 2003 – Date inedite din trecutul Alibunarului, R. Sfera
11. Iosif Constantin Drăgan, Noi Tracii Craiova, 1976

Mitropolitul Banatului Dr. Nicolae Corneanu, îl aștept și eu împreună cu alți mireni și intrând în biserică, după o pauză de treizeci de ani, m-au podidit lacrimile și-mi curgeau fără să vreau.

De ziua pe care a făcut-O Domnul, ca să ne bucurăm de Ea, am început să merg pe drumul Lui Hristos.

Roman Hagi Sfera

Au spus despre autor:

„Roman Sfera este primul redactor responsabil al periodicului „Făclia”. Această funcție fără indemnizație, (pentru tipărirea ziarului adauga și bani din buzunarul propriu), o susține din 1996 – 2005. La propunerea domnului Sfera , ziarul a primit numirea „Făclia”

Domnul Sfera este editorul publicațiilor lui, pe care le tipărește pe cont propriu, din entuziasm.

Publică în ziarul „Liberatea” din Panciova, „Familia” din Vladimirovaț, „Tibiscus” Uzdin, „Făclia” Alibunar, „Cuvântul Românesc” din Novi Sad, „Foaia Bobocilor” din Satu Nou, „Foaia Sân Mihaiului” din Sân Mihai, „Cuvântul Românesc” Vârșeț.

Ing. Mircea Samoilă

Scrierile și publicațiile lui dovedesc că cunoaște istoria biblică a Noului Testament, precum și însuși Sfânta Scriptură.

Preot Iconom **Constantin Suru**

...M-a bucurat „Micul dicționar religios”, publicat ca o necesitate de a face primul pas spre sine, cum afirmi, într-o altă ordine de idei, în prefață. Adevărat că mulți nu vor ști și nici nu vor îndrăzni să facă un asemenea dicționar pentru a stabili un echilibru necesar lecturilor ce ne vor delecta toată viața. Am găsit multe lucruri interesante, am descoperit etimologia multor cuvinte și

noțiuni; am aflat, în sfârșit, că preocupările tale, ce par a fi la prima vedere strict personale, au un punct de sprijin mult mai larg, capabil să antreneze prieteni, iubitori de carte și să demonstreze atât de limpede că sfera de interes a celui ce se numește Sfera este mult mai mare decât o cunoaștem....

Slavco Almăjan

Scriitor, romancier și publicist

Preotul Petru Sideriac, în revista „Candela Moldovei” (Buletinul oficial al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei) nr. 4-6, din iunie 2000 spune:

În localitatea Alibunar, departe de Belgrad 40-50 kilometri, viața religioasă a românilor de aici este dublată de o activitate culturală intensă, prin grija unor personalități de marcă din localitate, ca domnul Dr. Roman Sfera, care reușește, ca prin intermediul ziarului „Făclia”, să reflecte sufletul românului în întregul său.

ÎNCHEIERE

Îndemnuri pentru generațiile de azi și viitoare.

Articolele mele, pe care le-am scris, în diferite ziare și reviste, precum și cărțile mele sunt mai mult informative, de a putea să antrenez publicul, mai ales tineretul, de a observa lucrurile de care sunt înconjurați. Spre exemplu: între hotarele dintre Alibunar și Săn Mihai se găsește un stâlp, care mai mult seamănă cu un semn muhamedan și la baza lui scrie M...1794.

Nimeni nu și-a pus întrebarea ce reprezintă acest stâlp, ori poate e înmormântat cineva sub el.

În cimitirul românesc, din Alibunar, au

existat niște pietre mari de codru în formă de cruce, pe care unii neștiind că sunt de o importanță deosebită, le-au folosit la pavarea cavourilor lor.

La cimitirul sârbesc, din loc, cam la mijlocul lui, vizavi de cavoul lui Sima Dadici se găsesc șase cruci de codru mari, grele poate de câteva sute de kilograme, ar fi bine să fie cercetate, conservate într-un muzeu al satului.

În curtea lui Petru Lațcu, fiul lui Dimitrie Lațcu, presupun că e un cimitir în care sunt înmormântați la repezcală unii cu capul la răsărit, alții la apus, unii sunt înmormântați în picioare. Sunt și copii și adulți. La ușa pivniței a casei sus amintite erau schelete care i-au tăiat pentru a întocmi ușa pivniței. Sunt puse într-un sac și înmormântate în grădina proprietarului.

Ar trebui cercetat locul în care s-a dat lupta din 12 decembrie 1848, între unguri și sârbii din oastea împăratului Habsburgic. Părerea mea e că s-a întâmplat pe Valea Potocului, la viaductul pe unde trece drumul Vladimirovaț – Vârșeț și căile ferate, care atunci nu existau fiind făcute abia cu 40 de ani mai târziu.

În Sân Mihai era un cimitir evreiesc. Se pare că ar fi fost la capul satului, între Alibunar și Sân Mihai. În sat se găsesc unele nume de familie ca exemplu: Trifon, Trifu, Șnaidăr, poate și Loreņ, ori probabil e nume sășesc.

Autorul

